

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2007. június 5.*

A C-170/04. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Högsta domstolen (Svédország) a Bírósághoz 2004. április 6-án érkezett, 2004. március 26-i határozatával terjesztett elő az előtte

Klas Rosengren,

Bengt Morelli,

Hans Särman,

Mats Åkerström,

Åke Kempe,

Anders Kempe,

Mats Kempe,

* Az eljárás nyelve: svéd.

Björn Rosengren,

Martin Lindberg,

Jon Pierre,

Tony Staf

és

a Riksåklagaren

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: P. Jann, az első tanács elnöke, elnökként eljáró bíró, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, R. Schintgen, J. Klučka tanácselnökök, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. Malenovský (előadó), U. Löhmus, E. Levits, A. Ó Caoimh és L. Bay Larsen bírák,

főtanácsnok: A. Tizzano, később: P. Mengozzi,
hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos, később: J. Swedenborg tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. november 30-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- K. Rosengren, B. Morelli, H. Särman, M. Åkerström, Å. Kempe, A. Kempe, M. Kempe, B. Rosengren, M. Lindberg, J. Pierre és T. Staf képviselőiben C. von Quitzow juris doktor és U. Stigare advokat,
- a svéd kormány képviselőiben A. Kruse és K. Wistrand, meghatalmazotti minőségben,
- a finn kormány képviselőiben A. Guimaraes-Purokoski, meghatalmazotti minőségben,
- a norvég kormány képviselőiben T. Nordby és I. Djupvik, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőiben L. Ström van Lier és A. Caeiros, meghatalmazotti minőségben,
- az Autorité de surveillance AELE képviselőiben N. Fenger és A. T. Andersen, meghatalmazotti minőségben,

Tizzano főtanácsnok indítványának a 2006. március 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

tekintettel a szóbeli szakasz újbóli megnyitására vonatkozó 2006. június 14-i végzésre és a 2006. szeptember 19-i tárgyalást követően,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- K. Rosengren, B. Morelli, H. Särman, M. Åkerström, Å. Kempe, A. Kempe, M. Kempe, B. Rosengren, M. Lindberg, J. Pierre és T. Staf képviselőiben C. von Quitzow juris doktor és U. Stigare advokat,
- a svéd kormány képviselőiben A. Kruse és K. Wistrand, meghatalmazotti minőségben,
- a finn kormány képviselőiben A. Guimaraes-Purokoski és E. Bygglin, meghatalmazotti minőségben,
- a norvég kormány képviselőiben T. Nordby, I. Djupvik és K. Fløistad, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőiben L. Ström van Lier és A. Caeiros, meghatalmazotti minőségben,

- az Autorité de surveillance AELE képviselőjében N. Fenger és A. T. Andersen, meghatalmazotti minőségben,

Mengozzi főtanácsnok indítványának a 2006. november 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- ¹ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 28., az EK 30. és az EK 31. cikk értelmezésére irányul.

- ² A kérelmet a K. Rosengren, B. Morelli, H. Särman, M. Åkerström, Å. Kempe, A. Kempe, M. Kempe, B. Rosengren, M. Lindberg, J. Pierre, T. Staf és a Riksåklagaren (államügyész) között, az alkoholtartalmú italokról szóló, 1994. december 16-i törvény (alkohollagen, [SFS 1994., 1738. sz.], a továbbiakban: alkoholról szóló törvény) megsértésével ládákból behozott bor lefoglalása tárgyában folyamatban levő eljárásban terjesztették elő.

Nemzeti jogi háttér

- 3 A „Bevezető rendelkezések” című 1. fejezetében az alkoholról szóló törvény úgy rendelkezik, hogy az az alkoholtartalmú italok gyártására, forgalmazására és behozatalára, valamint e termékek kereskedelmére vonatkozik.

- 4 Az 1. fejezet 8. cikke ekként fogalmaz:

„[...] Értékesítésen az itálnak fizetés ellenében való bármilyen rendelkezésre bocsátását kell érteni.

A fogyasztó számára való értékesítést akkor nevezik kiskereskedelemnek, ha az helyben történő, vendéglátás keretében való fogyasztásra vonatkozik. Bármilyen eltérő szolgáltatást a nagykereskedelem szóval jelölnek.”

- 5 Az alkoholról szóló törvény „Nagykereskedelem” című 4. fejezete az 1. és 2. cikkében ekként rendelkezik:

„1. cikk – Az égetett szesz, a bor és az ászoksör nagykereskedelmét csak az végezheti, aki rendelkezik az adóraktári engedélyes jóváhagyásával, vagy nyilvántartásba vették az ilyen jellegű termékek címzettjeként az alkohol adójáról szóló [1994. december 15-i] törvény (SFS 1994., 1564. o.) 9. vagy 12. cikkében foglaltaknak megfelelően. Ebből következően a nagykereskedelmi tevékenység gyakorlásának joga csak arra az italra vonatkozik, amely az alkoholról szóló törvény rendelkezései szerint az adóraktári engedélyes jóváhagyásával rendelkezik, vagy címzettként nyilvántartásba vették.

Az első bekezdés rendelkezésein kívül az égetett szesz, a bor és az ászoksőr nagykereskedelmét kiskereskedelmi társaság is gyakorolhatja az 5. fejezet 1. cikkének harmadik bekezdése szerint.

Az első bekezdés rendelkezéseinek sérelme nélkül a beszedési megbízással rendelkező egyénileg értékesítheti azokat az árukat, amelyekre az említett megbízás kiterjed, az említett termékek nagykereskedelmének gyakorlására jogosult bármely személy számára.

2. cikk – Az égetett szesz, a bor és az ászoksőr Svédországba való behozatalát csak az említett áruk nagykereskedelmének végzésére az 1. cikk szerint jogosult személyek, valamint kiskereskedelmi társaságok végezhetik az 5. fejezet 5. cikke alapján őket terhelő kötelezettség betartásával.

Az első cikk rendelkezéseinek sérelme nélkül az égetett szeszt, a bort és az ászoksőrt behozhatja:

[...]

2. bármely 20 évnél idősebb utas vagy olyan magánszemély, aki ezt a kort betöltötte, és közlekedési eszközön dolgozik, saját vagy családja általi fogyasztásra, vagy ajándékként valamely hozzátartozó számára, e hozzátartozó vagy annak családja saját fogyasztására;

[...]

4. bármely Svédországba utazó legalább 20 éves magánszemély vagy bármely a saját számlájára eljáró hivatásos fuvarozó, amennyiben az italt saját vagy a családja fogyasztására szánta;

5. bármely legalább 20 éves magánszemély vagy bármely hivatásos fuvarozó, aki saját számlájára jár el, aki öröklés keretében kapta az italokat, ha azokat a saját, vagy a családja fogyasztására szánta; és

6. valamely másik tagállamban lakóhellyel rendelkező magánszemély által valamely Svédországban lakó legalább 20 éves magánszemély számára címzett, a hivatásos fuvarozó igénybevételével saját vagy a családja fogyasztására elküldött egyedi ajándék.

[...]"

6 Az alkoholoról szóló törvény „Kiskereskedelem” című 5. fejezetében egy kifejezetten erre a célra létrehozott állami társaság feladatává teszi Svédországban a bor, az ászoksör és az égetett szesz kiskereskedelmének biztosítását. Az erre a célra kijelölt társaság a teljes egészében állami tulajdonban álló Systembolaget Aktiebolag (a továbbiakban: Systembolaget) részvénytársaság.

7 E társaság tevékenységét, működését és ellenőrzésének részletes szabályait az állammal kötött megállapodás határozza meg.

8 Az 5. fejezet 5. cikke ekként rendelkezik:

„A raktáron nem lévő égetett szesz, bor vagy ászoksör megrendelésre szerezhető be, amennyiben az a kiskereskedelmi társaság szerint nem ütközik akadályba.”

9 Az alkohorról szóló törvény 10. fejezetének 10. cikke előírja, hogy az alkoholtartalmú italok jogellenes behozatalát a csempészettről szóló, 2000. november 30-i törvény (lagen om straff för smuggling) (SFS 2000., 1225. sz.), alapján kell szankcionálni, amely úgy rendelkezik, hogy a jogellenesen behozott bort le kell foglalni, és azt el kell kobozni, kivéve ha az ilyen intézkedés nyilvánvalóan aránytalan.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

10 Az alapügy felperesei svédországi lakóhelyükről közreműködő nélkül, postai úton rendeltek több láda Spanyolországban készített, palackozott bort.

11 Ezek a ládák, amelyekről nem állítottak ki vámáru-nyilatkozatot, lefoglalásra kerültek azzal az indokkal, hogy azok az alkohorról szóló törvény rendelkezéseire tekintettel jogellenesen kerültek behozatalra.

12 A 2002. január 3-i ítélettel a Göteborgs tingsrätt (göteborgi elsőfokú bíróság) jóváhagyta ezen áruk lefoglalását. A Hovrätten för Västra Sverige (nyugat-svédországi fellebbviteli bíróság) elutasította a felperesek által az ezen ítélet ellen benyújtott fellebbezést.

- 13 Az alapügy felperesei a Högsta domstolenhez (legfelsőbb bíróság) fordultak jogorvoslatért. A Högsta domstolen álláspontja szerint a határozata a svéd jogszabálynak az EK-Szerződéssel való összeegyeztethetőségétől függ azon tilalom esetében, amely főszabály szerint tiltja minden Svédországban lakóhellyel rendelkező számára, hogy a szállítás személyes biztosítása nélkül, közvetlenül alkoholtartalmú italokat hozzon be svéd területre.
- 14 E körülmények között a Högsta domstolen az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

- „1) A [magánszemélyek megrendelés útján való közvetlen] behozatal tilalmát a kiskereskedelmi monopólium működése részének lehet-e tekinteni, és azt emiatt az EK 28. cikk által megengedettnek és csak az EK 31. cikk alapján értékelendőnek kell-e ítélni?
- 2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén az említett [...] tilalom összeegyeztethető-e a kereskedelmi jellegű állami monopóliumokra vonatkozó, EK 31. cikkben előírt feltételekkel?
- 3) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén az EK 28. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azzal főszabály szerint ellentétes [az említett tilalom], a Systembolaget azon kötelezettsége ellenére, amely szerint megrendelésre be kell szereznie a raktárában nem tárolt alkoholtartalmú italokat?
- 4) A harmadik kérdésre adott igenlő válasz esetén igazoltnak és arányosnak tekinthető-e az ilyen [...] tilalom az emberek egészsége és élete védelmére tekintettel?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről*Az első kérdéstről*

- 15 Az első kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az alkoholtartalmú italok behozatalát a magánszemélyek számára tiltó nemzeti rendelkezésnek a közösségi joggal való összeegyeztethetőségét a kereskedelmi jellegű állami monopóliumokra vonatkozó EK 31. cikk vagy a behozatalra vonatkozó minden mennyiségi korlátozás és azzal azonos hatású intézkedés tilalmáról szóló EK 28. cikk fényében kell-e értékelni.
- 16 Nem vitatott, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti intézkedés az alkoholtartalmú italok svédországi kiskereskedelmére vonatkozó kizárólagossági joggal felruházott kereskedelmi jellegű monopóliumot is. Ezt a monopóliumot a Systembolagetre ruházták.
- 17 A Bíróság ítélkezési gyakorlatára tekintettek meg kell vizsgálni az említett monopólium fennállására és működésére vonatkozó szabályokat az EK 31. cikk rendelkezéseire tekintettel, amelyek kifejezetten a kizárólagossági jogoknak a kereskedelmi jellegű állami monopólium általi gyakorlására vonatkoznak (lásd a 91/75. sz. Miritz-ügyben 1976. február 17-é hozott ítélet [EBHT 1976., 217. o.] 5. pontját, a 120/78. sz., Rewe-Zentral, ún. „Cassis de Dijon”-ügyben 1979. február 20-án hozott ítélet [EBHT 1979., 649. o.] 7. pontját, a 91/78. sz. Hansen-ügyben 1979. március 13-án hozott ítélet [EBHT 1979., 935. o.] 9. és 10. pontját, a C-387/93. sz. Banchemo-ügyben 1995. december 14-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-4663. o.] 29. pontját és a C-189/95. sz. Franzén-ügyben 1997. október 23-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-5909. o.] 35. pontját).
- 18 A nemzeti jogszabályok más rendelkezéseinek a Közösségen belüli kereskedelemre gyakorolt hatását, amely elválasztható a monopólium működésétől, jóllehet hatással van rá, azonban az EK 28. cikkre tekintettel kell vizsgálni (lásd a Franzén-ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 36. pontját).

- 19 Ennélfogva lényeges annak megvizsgálása, hogy az alapügyben szóban forgó tiltó intézkedés a monopólium fennállására vagy a működésére vonatkozó szabálynak minősül-e.
- 20 Először is emlékeztetni kell arra, hogy a monopólium számára az alkohorról szóló törvénnyel kijelölt szerep abból áll, hogy a vendéglátási ágazat kivételével a monopólium számára fenntartsa a kizárólagosságot az alkoholtartalmú italoknak a fogyasztók számára való kiskereskedelmi értékesítésére Svédországban. Nem vitatott, hogy ez a kizárólagosság az említett italok behozatalára nem terjed ki.
- 21 Jóllehet az alkoholtartalmú italoknak a Svéd Királyság területére való behozatala szabályozásával az alapügyben szóban forgó intézkedés hatással van az Európai Közösségben az áruk szabad mozgására, azonban svéd területen nem szabályozza e monopóliumnak az alkoholtartalmú italok kiskereskedelmére vonatkozó kizárólagossági joga gyakorlását.
- 22 Ez az intézkedés, amely tehát nem vonatkozik a monopólium sajátos szerepének gyakorlására, ennél fogva nem tekinthető úgy, hogy magának a monopóliumnak a fennállásával kapcsolatos.
- 23 A Bíróság tudomására hozott tényekből következik továbbá, hogy az alkohorról szóló törvény 5. fejezetének 5. cikke alapján a Systembolaget főszabály szerint a fogyasztók megrendelése alapján és azok költségén köteles bármilyen alkoholtartalmú ital behozatalára. Ennélfogva az alkoholtartalmú italok magánszemélyek általi behozatalának az alkohorról szóló törvény 4. fejezete 2. cikke első bekezdéséből következő tilalma azzal a hatással jár, hogy a monopólium felé irányítja azokat a fogyasztókat, akik ilyen italokat akarnak beszerezni, és az ennek alapján hatással lehet az említett monopólium működésére.

- 24 Ez a tiltó intézkedés azonban nem szabályozza ténylegesen a monopólium működését, mivel az svéd területen nem vonatkozik az alkoholtartalmú italok kiskereskedelmi értékesítésére. Közelebbről, az nem irányul sem a monopólium termékkiválasztási rendszerének, sem az értékesítési hálózatnak vagy az említett monopólium által elosztott termékek reklámjának szabályozására.
- 25 Ezenkívül ez az intézkedés az alkohorról szóló törvénynek a nagykereskedelemtől szóló 4. fejezete rendelkezéseiből következik. A Bíróság már megállapította, hogy e fejezet szabályai, amelyek nagykereskedelmi engedéllyel rendelkezők számára tartják fenn az alkoholtartalmú italok behozatalát, nem tartoznak a monopólium működését szabályozó intézkedések közé (lásd e tekintetben a Franzén-ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 34., 67. és 70. pontját).
- 26 E körülmények között az ilyen tilalmat nem lehet a monopólium fennállására vagy működésére vonatkozó szabálynak tekinteni. Annak vizsgálata tekintetében, hogy az ilyen intézkedés összeegyeztethető-e a közösségi joggal, különösen a Szerződésnek az áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseivel, az EK 31. cikk tehát irreleváns.
- 27 Ebből következően az első kérdésre úgy kell válaszolni, hogy a magánszemélyek számára az alkoholtartalmú italok behozatalát tiltó olyan nemzeti rendelkezést, mint amely az alkohorról szóló törvény 4. fejezete 2. cikkének első bekezdéséből következik, az EK 28. cikk, nem pedig az EK 31. cikk fényében kell értelmezni.

A második kérdésről

- 28 A második kérdést csak arra az esetre terjesztették elő, ha a Bíróságnak az volna az álláspontja, hogy az alapügyben szóban forgó tilalmat az EK 31. cikk szempontjából kell megvizsgálni.

29 Az első kérdésre adott válasza tekintettel a második kérdésre nem kell válaszolni.

A harmadik kérdésről

30 A harmadik kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az alkoholtartalmú italok behozatalát a magánszemélyek számára tiltó olyan nemzeti rendelkezést, mint amilyen az alkoholoról szóló törvényből következik, az EK 28. cikk alapján a behozatalra vonatkozó korlátozásnak kell-e tekinteni még abban az esetben is, ha az említett törvény kötelezi a kiskereskedelmi monopólium jogosultját – külön megrendelés esetén – az érintett italok szállítására és adott esetben behozatalára.

31 E tekintetben fel kell idézni, hogy az áruk szabad mozgása a tagállamok között az EK-Szerződés alapvető elve, amely abban fejeződik ki, hogy az EK 28. cikke szerint a tagállamok között tilos a behozatalra vonatkozó minden mennyiségi korlátozás és azzal azonos hatású intézkedés (a C-147/04. sz., De Groot en Slot Allium és Bejo Zaden ügyben 2006. január 10-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-245. o.] 70. pontja).

32 A mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedéseknek az EK 28. cikk szerinti tilalma minden olyan tagállami szabályra kiterjed, amely közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan akadályozhatja a Közösségen belüli kereskedelmet (lásd különösen a 8/74. sz. Dassonville-ügyben 1974. július 11-én hozott ítélet [EBHT 1974., 837. o.] 5. pontját, a C-192/01. sz., Bizottság kontra Dánia ügyben 2003. szeptember 23-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-9693. o.] 39. pontját, a C-41/02. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2004. december 2-án hozott ítélet [EBHT 2004., I-11375. o.] 39. pontját és a De Groot en Slot Allium és Bejo Zaden ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 71. pontját).

- 33 A jelen esetben először is meg kell állapítani, hogy az alkoholoról szóló törvény 5. fejezete 5. cikke rendelkezéseinek az alapügy tényállása idején hatályos szövege megadja a Systembolaget számára a lehetőséget, hogy tiltsa a fogyasztó arra vonatkozó megrendelését, hogy számára leszállítsák, tehát adott esetben az országba hozzák az olyan italokat, amelyek nem szerepelnek a monopólium által kínált választékban. E körülmények között a magánszemélyek számára annak tilalma, hogy ilyen italokat közvetlenül hozzanak be Svédországba anélkül, hogy a szállítást személyesen biztosítanák, amely tilalmat nem kompenzálja a monopóliumot minden esetben terhelő azon kötelezettség, hogy az érintettek megrendelése alapján behozza az italokat, a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozásnak minősül.
- 34 Az előző pontban felidézett lehetőségtől függetlenül ugyanis nem vitatott az, hogy amennyiben a fogyasztók a Systembolaget szolgálataitól alkoholtartalmú italok beszerzését kérik, az érintettek különféle hátránnyal szembesülnek, amelyekkel nem találkozának, ha a behozatalt saját maguk végeznék.
- 35 Közelebbről, az írásbeli szakasz és a tárgyalás során előterjesztett információra tekintettel úgy tűnik, hogy az érintett fogyasztóknak megrendelési nyomtatványt kell kitölteniük a monopólium egyik üzletében, a szállító ajánlatának elfogadása esetén vissza kell jönniük, hogy a megrendelést aláírják, majd a behozatalt követően el kell vinniük a termékeket. Ezenkívül az ilyen megrendelést csak akkor fogadják el, ha az eléri a behozandó palackok mennyiségének minimumát. A fogyasztó nem határozhatja meg a szállítási feltételeket, sem a megrendelt italok csomagolását, és nem választhatja ki a megrendelni kívánt palack típusát sem. Úgy tűnik továbbá, hogy a vevőtől kért ár minden behozatal esetében magában foglalja a szállító által számlázott italok költségén kívül a közigazgatási költségek, a Systembolagetet terhelő szállítási költségek megtérítését és a 17%-os haszonrést, amely főszabály szerint nem terhelné a vevőt, ha ezeket a termékeket közvetlenül saját maga hozná be.
- 36 Ebből következően a harmadik kérdésre úgy kell válaszolni, hogy az alkoholtartalmú italok magánszemélyek általi behozatalt tiltó olyan intézkedés, mint amely az

alkoholról szóló törvény 4. fejezete 2. cikkének első bekezdéséből következik, az EK 28. cikk értelmében a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozásnak minősül még abban az esetben is, ha az említett törvény a kiskereskedelmi monopólium jogosultját kötelezi – arra vonatkozó megrendelés esetén – a szóban forgó italok szállítására és adott esetben az országba való behozatalára.

A negyedik kérdésről

- 37 A negyedik kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az olyan intézkedés, amely az alkoholról szóló törvény 4. fejezete 2. cikkének első bekezdéséhez hasonlóan a magánszemélyek számára tiltja az alkoholtartalmú italok behozatalát, igazolhatónak tekinthető-e az EK 30. cikk értelmében az emberek egészsége és élete védelmének indokaira tekintettel.
- 38 Igaz, hogy az EK 28. cikk értelmében a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozásnak minősülő intézkedések igazolhatóak többek között – az EK 30. cikkben előírtak alapján – az emberek egészsége és élete védelmének indokaival (lásd e tekintetben a Franzén-ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 75. pontját).
- 39 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az emberek egészsége és élete az első helyen áll az EK 30. cikkel oltalmazott javak és érdekek között, és a Szerződésben meghatározott korlátok között a tagállamok feladata az általuk biztosítani kívánt védelmi szint meghatározása (lásd a C-322/01. sz., Deutscher Apothekerverband ügyben 2003. december 11-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-14887. o.] 103. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 40 A Bíróság már megállapította, hogy az olyan szabályozás, amelynek célja az alkoholfogyasztás oly módon történő befolyásolása, hogy megelőzze az alkoholtar-

talmú készítményeknek az emberi egészségre és a társadalomra káros hatásait, és ezáltal a túlzott alkoholfogyasztás elleni fellépésre is törekszik, megfelel az EK 30. cikkben a közegészségre és közrendre vonatkozóan elismert törekvéseknek (lásd a C-434/04. sz. Ahokainen és Leppik ügyben a 2006. szeptember 28-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-9171. o.] 28. pontját).

- 41 Mindamellett – ahogyan az az EK 30. cikkben előírásra kerül –, szükséges, hogy az érintett intézkedés ne minősüljön önkényes megkülönböztetésnek vagy a tagállamok közötti kereskedelem rejtett korlátozása eszközének.
- 42 Ebben a tekintetben rá kell mutatni, hogy a Bíróság rendelkezésére álló semmilyen adat nem támasztja alá a svéd hatóságok által kifejtett, a jelen ítélet 44. és 48. pontjában meghatározott feltételek mellett a közegészségre vonatkozó indokok céljával való visszaélést, valamint azt, hogy azok használata másik tagállamokból származó termékekkel szemben hátrányos megkülönböztetéshez vezet, vagy egyes termékek nemzeti előállításának közvetett védelmét szolgálják (a C-405/98. sz., Gourmet International Products ügyben 2001. március 8-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-1795. o.] 32. pontja és a hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 43 Ezenkívül az a nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amelynek jellegénél fogva korlátozó hatása van, vagy korlátozó hatással van a behozatalra, csak abban az esetben összeegyeztethető a Szerződéssel, ha az emberek egészségének vagy életének hatékony védelméhez szükséges. Nem vonatkozik az EK 30. cikkben előírt felmentés arra a nemzeti szabályozásra vagy gyakorlatra, ha az emberek egészségének vagy életének védelmét a közösségi kereskedelmet kevésbé korlátozó intézkedésekkel ugyanolyan hatékonyan lehet biztosítani (lásd e tekintetben a Deutscher Apothekerverband ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 104. pontját).
- 44 Ebben a tekintetben a svéd kormány az alapügyben szóban forgó tiltó intézkedést először is az alkoholfogyasztás általános korlátozásának szükségességével kívánja igazolni.

- 45 Meg kell azonban állapítani, hogy az alkoholtartalmú italok közvetlen behozatalának magánszemélyek számára való tiltása csökkenti a fogyasztók kínálati forrásait, és az ellátási nehézségek miatt bizonyos mértékben hozzájárulhat az említett italok káros hatásának megelőzéséhez, az alkoholoról szóló törvény 5. fejezetének 5. cikke szerint a fogyasztó azonban bármikor megrendelheti a Systembolagetől ezeket a termékeket.
- 46 Ahogyan a jelen ítélet 33. pontjából kitűnik, az alkoholoról szóló törvény 5. fejezete 5. cikkének az alapügy tényállása idején hatályos változata szerint az alkoholtartalmú italok megrendelésre való szállításának kötelezettsége valójában függ attól, hogy a Systembolaget él-e azzal a lehetőséggel, hogy megtagadja az ilyen megrendelést. Az említett cikk azonban nem határozza meg, hogy ezt a megtagadást milyen indok alapozhatja meg. A Bíróság rendelkezésére álló adatokból mindenestre nem tűnik ki, hogy a Systembolaget ténylegesen visszautasított volna valamely ilyen szállítást a megrendelt alkohol mennyiségének bizonyos felső határára, vagy legalábbis a legmagasabb alkoholtartalmú italokra vonatkozó felső határra tekintettel.
- 47 E körülmények között a magánszemélyekkel szemben támasztott azon tilalom, hogy alkoholtartalmú italokat közvetlenül behozzanak, e termékek egyik elosztási csatornáját kiváltságos helyzetbe hozza azáltal, hogy a behozandó italok iránti keresletet a Systembolaget felé irányítja. Tekintettel azonban az állítólagos célra, azaz az alkoholfogyasztásnak az emberek egészsége és élete védelme érdekében való általános korlátozására, az említett tilalmat – annak másodlagos hatása miatt – alkalmatlannak kell tekinteni az említett cél megvalósítására.
- 48 A svéd kormány azt állítja, hogy az alapügyben szóban forgó tilalmi intézkedés, mivel a keresletet a Systembolaget felé irányítja, válaszol arra a célkitűzésre, hogy a fiatalokat meg kell védeni az alkoholfogyasztás káros következményeitől, mivel a Systembolaget, amely köteles ellenőrizni a megrendelők életkorát, csak a legalább húszéves személyeknek adhat el alkoholtartalmú italokat. Az alkoholoról szóló törvény 4. fejezete 2. cikkének második bekezdése egyébként szintén tiltja, hogy az ilyen személyek – az idősebbektől eltérően – utazóként hozhassanak be Svédországba alkoholt.

- 49 Nem vitatható, hogy amennyiben az alapügyben szóban forgó tilalom hatékony eszköznek bizonyul annak megelőzésére, hogy a fiatalok alkoholtartalmú italokat vásároljanak, tehát csökkenti annak kockázatát, hogy a fiatalok alkoholfogyasztóvá váljanak, akkor azt indokoltnak kell tekinteni a közegészség védelmének az EK 30. cikkében meghatározott céljára tekintettel.
- 50 Mivel azonban az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozásból következőhöz hasonló tilalom kivételt képez az áruk szabad mozgásának elve alól, a nemzeti hatóságok feladata annak bizonyítása, hogy a szabályozásuk eleget tesz az arányosság elvének, azaz hogy szükséges a kitűzött cél, a jelen esetben a közegészség és közrend védelme érdekében, és hogy e célt nem lehet elérni a Közösségen belüli kereskedelmet kevésbé tiltó vagy korlátozó intézkedésekkel (lásd e tekintetben a C-17/93. sz. Van der Veldt-ügyben 1994. július 14-én hozott ítélet [EBHT 1994., 3537. o.] 15. pontját, a Franzén-ítélet [hivatkozás fent] 75. és 76. pontját és az Ahokainen és Leppik ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 31. pontját).
- 51 Márpedig az alapügyben szóban forgó behozatali tilalom az életkortól függetlenül mindenkire vonatkozik. Ennélfogva ez a tilalom nyilvánvalóan túllép az azon cél eléréséhez szükséges mértéken, hogy megvédjék a fiatalokat az alkoholfogyasztás káros következményeitől.
- 52 Az életkor ellenőrzésének szükségessége esetében rá kell mutatni, hogy mivel az alapügyben szóban forgó tilalom következtében a behozott alkoholtartalmú italok értékesítését a Systembolaget üzletei számára tartja fenn, a nemzeti jogszabály az alkoholtartalmú italok forgalmazását központosított és egységes tervnek rendeli alá, amely lehetővé teszi a monopólium alkalmazottainak, hogy az elérni kívánt célnak megfelelően következetesen biztosítsák, hogy a termékeket csak a húszévnél idősebbeknek adják el.

- 53 A Bíróság rendelkezésére álló információkból következik, hogy jóllehet a Systembolaget elvileg alkalmazza a termékek forgalmazásának ezen szabályait, és ellenőrzi a vevők életkorát, azonban az alkoholtartalmú italok forgalmazásának más módja is létezik, amely harmadik személyekre ruházza az említett ellenőrzés felelősségét. Nem vitatott, hogy a Systembolaget elfogadja, hogy az életkort a nagyszámú értékesítő az alkoholtartalmú italok szállításakor is ellenőrizheti a monopólium létesítményein kívül, például az élelmiszerüzletekben vagy a benzinkutaknál. Ezenkívül, az ilyen ellenőrzés megtörténte nem állapítható meg és nem ellenőrizhető egyértelműen, amennyiben az alkoholtartalmú italokat a Systembolaget a svéd kormány által kifejtettek alapján „postai úton vagy más alkalmas közlekedési eszközzel a legközelebbi vasúti pályaudvaron vagy autóbusz-állomáson adja át”.
- 54 Ebben az összefüggésben nem minden esetben hatékonyan biztosított azon személyek életkorának ellenőrzése, akiknek az említett italokat átadják, és a jelenlegi rendszer céljai csak hiányosan valósulnak meg.
- 55 Válaszolni kell még arra a kérdésre, hogy elképzelhető-e, hogy a szóban forgó eszközök felváltására alkalmas, az áruk szabad mozgásának elvét kevésbé veszélyeztető eszközökkel legalább ugyanilyen hatékonysággal meg lehet valósítani a fiatalok egészségvédelmének célját.
- 56 Ebben a tekintetben az Európai Közösségek Bizottsága véleménye szerint – anélkül, hogy e tekintetben bárki ellentétes álláspontot képviselne – az életkor olyan nyilatkozat útján is ellenőrizhető, amellyel a behozott italok címzettje az árukat kísérő nyomtatványon igazolja, hogy elmúlt húszéves. A Bíróság rendelkezésére álló információ alapján önmagában nem tekinthető úgy, hogy az ilyen rendelkezés, amelynek be nem tartása megfelelő büntetőszankciót von maga után, a Systembolaget által használt eszköznél szükségszerűen kevésbé hatékony volna.

57 Ennélfogva nem bizonyított, hogy az alapügyben szóban forgó tilalom arányban áll azzal a céllal, hogy megvédje a fiatalokat az alkoholfogyasztás káros következményeitől.

58 E körülmények között a negyedik kérdésre úgy kell válaszolni, hogy az alkoholtartalmú italok magánszemélyek általi behozatalát tiltó olyan intézkedés, mint amely az alkoholoról szóló törvény 4. fejezete 2. cikkének első bekezdéséből következik,

- mivel alkalmatlan az alkoholfogyasztás általános korlátozása céljának megvalósítására, és

- mivel nem áll arányban azzal a céllal, hogy megvédje a fiatalokat az alkoholfogyasztás káros következményeitől,

nem tekinthető igazoltnak az EK 30. cikk alapján az emberek egészsége és élete védelmére történő hivatkozással.

A költségekről

59 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A magánszemélyek számára az alkoholtartalmú italok behozatalát tiltó olyan nemzeti rendelkezést, mint amely az alkoholtartalmú italokról szóló, 1994. december 16-i törvény (alkohollagen) 4. fejezete 2. cikkének első bekezdéséből következik, az EK 28. cikk, és nem az EK 31. cikk fényében kell értelmezni.**

- 2) **Az alkoholtartalmú italok magánszemélyek általi behozatalát tiltó olyan intézkedés, mint amely az alkoholtartalmú italokról szóló törvény 4. fejezete 2. cikkének első bekezdéséből következik, az EK 28. cikk értelmében a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozásnak minősül még abban az esetben is, ha az említett törvény a kiskereskedelmi monopólium jogosultját kötelezi – arra vonatkozó megrendelés esetén – a szóban forgó italok szállítására és adott esetben az országba való behozatalára.**

- 3) **Az alkoholtartalmú italok magánszemélyek általi behozatalát tiltó olyan intézkedés, mint amely az alkoholtartalmú italokról szóló törvény 4. fejezete 2. cikkének első bekezdéséből következik,**
 - **mivel alkalmatlan az alkoholfogyasztás általános korlátozása céljának megvalósítására, és**

 - **mivel nem áll arányban azzal a céllal, hogy megvédje a fiatalokat az alkoholfogyasztás káros következményeitől,**

nem tekinthető igazoltnak az EK 30. cikk alapján az emberek egészsége és élete védelmére történő hivatkozással.

Aláírások